

El baix instint

"Els veiem la cara de sofriment extrem, l'angoixa i el dolor en el rostre, i ens agrada."

Ja fa alguns anys que tinc el costum, en arribar el mes de juliol, de mirar per televisió, els dies que puc, el final de l'etapa corresponent del *Tour* de França. Ho deuen fer també, a la mateixa hora, més de cinquanta milions de persones com jo, membres de la massa anònima que, com els romans al colisseu, s'ho passa d'allò més bé i confortablement mirant patir els altres. M'agraden sobretot les etapes amb molta muntanya, quan només queden vint o vint-i-cinc quilòmetres per l'arribada i els ciclistes n'han fet ja més de dos-cents, vénen mortalment cansats, patint de tots els membres, boquejant i fent cares de dolor extrem, i el comentarista diu "està trencat, no s'aguanta, mireu com sua i com es contorsiona, està patint moltíssim". Aquesta és la primera part de la qüestió: estan *patint* moltíssim, i durant molts minuts inacabables, davant dels nostres ulls, els veiem la cara de sofriment extrem, l'angoixa i el dolor en el rostre, i ens agrada. El dia que es passegen sense esforçar-se a mort, quan no els veus arribar traient els pulmons per la boca i a punt de caure col·lapsats, no té ni un quart de gràcia, és un fracàs, un avorriment: veure patir, patir concentradament i llarga, és un espectacle sublim, és l'antiga fascinació per la tortura lenta, és un instint repugnant. Gràcies al qual uns pocs guanyen la glòria, i milions d'espectadors ens sentim reconfortats les vesprades de juliol, asseguts a la fresca en una bona butaca.

El segon instint, més repugnant encara, és el gust de veure repetida i contínua la victòria de l'heroi. També jo, com els meus milions de companys de butaca, veig el *Tour* sobretot per Miguel Indurain, és a dir per veure com guanya ell i perden els altres. No per cap corrent secret de patriotisme espanyol (o qui sap si això també hi juga en l'antic subscònt), sinó per una cosa més innoble i més clàssica: el culte de l'heroi poderós, l'admiraçió retuda que sentim els pobres mortals del comú, més aviat fluixos de pulmons i de cames, per la fantasia del superhome encarnat davant dels nostres ulls. Per què no és prou guanyar qualsevol competició per fascinar d'aquesta misteriosa manera: cal guanyar repetidament batalles estrènues, humiliar els enemics, mostrar una vegada i una altra l'esplendor de la pròpia superioritat i de la pròpia bellesa, com el Tirant o com Carl Lewis, de tal manera que la glòria del més fort siga una mica també la petita glòria vicària i miserable dels febles, com li passa a un servidor

(que intenta reprimir-ho racionalment, sense èxit apreciable) i als seus milions de companys de sofà. El món està fet així, més o menys.

Una gran cursa per etapes és una mostra perfecta de maldat històrica, de monarquia imperial, de sadisme perpetu i de feudalisme ben actiu, és una llarga representació organitzada sobre la base d'uns senyors de la guerra seguits del seu estol d'escuders, carn de canó, sacrificats, *gregaris* és el terme tècnic, menys que homes, un simple ramat. Ningú no se n'ocupa, el seu destí és patir en silenci, obeir i morir anònimament: els espectadors els ignorem com ignorem els morts de la infanteria de Napoleó, o els esclaus que van construir les piràmides. De tant en tant, això sí, un pobre home esdevé fugaçment famós, té el seu instant, passa, és oblidat, torna a la massa. La guerra és entre senyors, amb duels, atacs i falses manobres. I la victòria és del senyor dels senyors, el rei, ara es diu Miguel Indurain, que domina només amb la mirada, aclapara els enemics, avança majestuosament ("avanza majestuoso, el rey, el enemigo se rinde ante su sola mirada..." no m'ho invente), mostra en acció els atributs de la reialesa, més pulmons que ningú, més cor i més potència de cuixes. El rei passa impàvid sobre la cara de dolor dels adversaris, i tots ens n'alegrem: que es foten, això és domini, això és poder, els enemics s'han fet per mossegar la pols, *muere bellaco*, els altres trauen el lleu per les orelles, i ell ni sua, oh quin agradable contagi ens arriba, quin plaer subtilment groller. Però a vostès els han fet mai pena els infinits enemics vençuts, trossejats i morts per l'heroi Tirant, posem per cas? No s'alegren quan el veuen triomfant en cada capítol, bellíssim i sense ni tan sols pateixar una mica? Doncs, això mateix, ja ens entenem. La literatura no fa que el baix instint siga menys baix. Dit tot això, pense que ens hauria de fer moltíssima vergonya. A mi ja me'n fa, però no deixo de mirar el *Tour*.

Joan F. Mira